

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันนี้เป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารหรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเป็นยุคการสื่อสารไร้พรมแดน (Globalization) ยุคที่ข้อมูลข่าวสารสามารถส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ส่วนหนึ่งมาจากเทคโนโลยีในการสื่อสารซึ่งล้วนแล้วแต่ทันสมัย จึงทำให้การรับส่งข่าวสารนั้นสามารถทำได้โดยง่าย อีกทั้งช่องทางการแพร่กระจายข่าวนั้นก็มียุ่่มากมายหลากหลายช่องทาง อาทิ หนังสือพิมพ์ โทรศัพท์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต หรือแม้กระทั่งโทรศัพท์มือถือ ก็ถือเป็นช่องทางหนึ่งในการเผยแพร่กระจายข่าวสารได้ ดังนั้นไม่ว่าชาวต่างชาติ จะเกิดขึ้น ณ มุมใดมุมหนึ่งของโลกใบนี้ เพียงไม่กี่วินาทีชาวต่างชาติ เหล่านั้นสามารถกระจายไปยังผู้รับได้โดยง่าย

หนังสือพิมพ์นับได้ว่าเป็นสื่อมวลชนที่มีความเก่าแก่มากที่สุดสื่อหนึ่งและยังสามารถสร้างอารมณ์และความรู้สึกร่วมให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ หนังสือพิมพ์มีรูปแบบการนำเสนอข่าวที่ผู้อ่านไม่เพียงแต่จะได้อ่านแค่ตัวหนังสือเท่านั้น แต่ยังสามารถมองภาพประกอบได้ด้วย ซึ่งการที่สามารถมองภาพประกอบได้นี้เองที่สามารถเป็นสิ่งกระตุ้นหรือสามารถสร้างความรู้สึกร่วมในเนื้อหาของข่าวให้แก่ผู้อ่านได้เป็นอย่างดี อีกทั้งหนังสือพิมพ์ยังมีระยะเวลาของการตีพิมพ์ การออกวางจำหน่ายที่แน่นอนและมีอายุของข่าวมากกว่าสื่ออื่นๆ ด้วยคุณสมบัติทั้งหมดของหนังสือพิมพ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นจึงทำให้ข่าวที่ปรากฏอยู่ในหน้าหนังสือพิมพ์มีอายุของข่าวนานกว่าสื่ออื่นๆ และยังสามารถเก็บรักษาเอาไว้ได้นาน ด้วยเหตุนี้เองหนังสือพิมพ์จึงเป็นสื่อหนึ่งที่สามารถค้นหาข่าวย้อนหลังได้ ดังนั้นข่าวที่ปรากฏอยู่บนหน้าหนังสือพิมพ์จึงเป็นข่าวที่สร้างผลกระทบให้แก่ผู้ที่ตกเป็นข่าวได้แม้ว่าข่าวนั้นจะเป็นข่าวที่เคยเกิดขึ้นมานานแล้วก็ตาม

หน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ (สมควร กวียะ และ มาลี บุญศิริพันธ์, 2531, น. 2-3) คือ การรายงานข่าว ดังนั้นกิจการของหนังสือพิมพ์จึงเป็นธุรกิจที่ผูกพันกับความเคลื่อนไหวของสังคมอย่างแยกไม่ออก ภาระผูกพันของผู้ดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์จึงหนีไม่พ้นที่จะต้องรับใช้สังคมทั้ง

ทางความรู้และภูมิปัญญา ถึงแม้ว่ากิจการของหนังสือพิมพ์จะเป็นกิจการอิสระโดยเอกชนเป็นเจ้าของ แต่ก็ไม่พ้นภาระความรับผิดชอบต่อประชาชน ซึ่งต้องเสนอข่าวให้แก่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นข่าวประเภทใดก็ตาม ทำให้มีการจัดประเภทของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

- หนังสือพิมพ์ประเภทเฟื่องปริมาณ (Popular Newspaper) คือหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น (Sensational) เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิงเบาๆ (Soft News) มักเป็นที่นิยมสำหรับผู้อ่านระดับล่างลงไป เนื้อหาสาระสามารถอ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย ทันที ไม่ต้องคิดหรือวิเคราะห์ในเนื้อหาสาระของข่าวมาก ลักษณะการจัดหน้าค่อนข้างฉูดฉาด พาดหัวโตๆ เน้นภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของข่าวในการจูงใจคนอ่าน หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะมุ่งเน้นที่ปริมาณการจำหน่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

- หนังสือพิมพ์ประเภทเฟื่องคุณภาพ (Quality Newspaper) คือ หนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทส่งผลกระทบต่อสังคม ลักษณะเนื้อหาสาระค่อนข้างหนัก (Hard - News) เช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นการรายงานวิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประกอบในคอลัมน์หน้าในด้วย ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ค่อนข้างอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มบุคคลผู้ที่มีความสนใจในความเคลื่อนไหวของข่าวสารการเมืองมากกว่าผู้อ่านประเภทปริมาณ ฉะนั้นจึงส่งผลให้ยอดขายต่ำกว่าหนังสือพิมพ์เฟื่องปริมาณ ลักษณะการจัดหน้าหนึ่งมักเรียบง่าย เป็นระเบียบไม่หวือหวา เท่ากับหนังสือพิมพ์เฟื่องปริมาณ

การพาดหัวข่าว คือ ส่วนบนสุดของข่าวเป็นส่วนที่อยู่นอกเหนือจากเนื้อข่าว ทำหน้าที่บอกผู้อ่านให้ทราบถึงสาระสำคัญของเนื้อข่าว และเป็นส่วนประกอบสำคัญในการจัดหน้าหนังสือพิมพ์ หัวข่าวอาจมีขนาดต่างกันตามความสำคัญของข่าวที่ได้รับการประเมินค่าแล้วจากบรรณาธิการ แต่สาระในหัวข่าวจะต้องเป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดและเป็นสิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดสำหรับผู้อ่าน (สมควร กวียะ และ มาลี บุญศิริพันธ์, 2531, น. 2-3)

จากการสังเกตของผู้วิจัยที่มีต่อการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับสตรีนั้นสามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่ารูปแบบการพาดหัวข่าวของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณในปัจจุบันได้มีการนำผู้หญิงมาเป็นจุดขายมากขึ้น โดยสังเกตได้จาก

รูปภาพที่ใช้ประกอบเนื้อหาข่าวและภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์หน้าหนึ่งนั้นมีการใช้ถ้อยคำและรูปภาพที่ทำให้เกิดการคุกคามทางเพศแก่สตรี ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีการนำเสนอออกมาในลักษณะของการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับสตรีในหลากหลายรูปแบบด้วยกัน เช่น การนำภาพหญิงสาวไปเปลือยมาขึ้นหน้าหนึ่ง หรือการใช้ถ้อยคำหรือข้อความพาดหัวข่าวที่รุนแรงเกินเนื้อหาข่าว อย่างนี้เป็นต้น ซึ่งลักษณะการนำเสนอข่าวแบบที่ว่านั้นมีปรากฏให้เห็นในหน้าหนังสือพิมพ์จนเกิดเป็นความเคยชิน

การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นมานานแล้ว โดยเรื่องนี้ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดเรื่องระบบปิตาธิปไตย (Patriarchy) หรือเรียกว่า ระบบชายเป็นใหญ่ รูปแบบของระบบนี้เป็นระบบที่ผู้ชายเป็นศูนย์รวมของอำนาจทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอำนาจในการปกครอง อำนาจในเนื้อตัวร่างกาย ฯลฯ ซึ่งอำนาจต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นอำนาจที่ใช้กับผู้หญิง การที่ผู้ชายมีอำนาจนี้เองที่ทำให้เกิดเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศขึ้นและนับวันเรื่องนี้ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เพราะประชาชนส่วนใหญ่มองเรื่องการคุกคามทางเพศว่าเป็นส่วนส่วนตัว (Private) มากกว่าจะเป็นเรื่องสาธารณะ (Public) และการที่ประชาชนมีมุมมองเรื่องการคุกคามทางเพศเป็นเรื่องส่วนตัว จึงทำให้เรื่องการคุกคามทางเพศยังไม่ได้รับการแก้ไข หรือได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ซึ่งรูปแบบการคุกคามทางเพศนั้นก็อยู่ด้วยกัน 3 ประเภท ดังนี้

(1) การคุกคามทางเพศทางกาย เช่น การทำร้ายร่างกาย การกักขังหน่วงเหนี่ยว การข่มขืน การล่วงละเมิดทางเพศ อย่างนี้เป็นต้น

(2) การคุกคามทางเพศทางวาจา เช่น การด่าทอ การใช้คำพูดที่หยามคาย การพูดจาเสียดสี ประชดประชัน รวมไปถึงการใช้คำพูดที่ทำให้รู้สึกเจ็บช้ำน้ำใจ อย่างนี้เป็นต้น

(3) การคุกคามทางเพศทางใจ เช่น การแสดงพฤติกรรมที่ทำให้ผู้หญิงรู้สึกกดดัน การรังแก การทำให้เกิดความอับอาย เสียขวัญ หวาดผวา อย่างนี้เป็นต้น

ผลที่เกิดขึ้นจากการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงนั้นสามารถแสดงออกมาได้ในหลายรูปแบบ เช่น อาการหวาดระแวงกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว อาการซึมเศร้า เหม่อลอย โรคเครียด ฯลฯ และนับวันเรื่องการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงนั้นจะมีสถิติมากขึ้นทุกวัน

รูปแบบการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ที่ได้มีการหยิบยกประเด็นการที่ผู้หญิงถูกคุกคามทางเพศมาใช้เป็นจุดขาย โดยที่นักข่าวที่นำมาเขียนนั้นขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องสิทธิสตรี อีกทั้งยังขาดจริยธรรมสื่อมวลชน เพราะมุ่งแต่เพียงการขายข่าวเพื่อหวังผลทางการตลาด และยอดการจัดจำหน่ายของหนังสือพิมพ์ให้ได้มากที่สุด และหนังสือพิมพ์ได้รับความนิยมาจากกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด โดยลืมนำถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้หญิงที่ตกเป็นฝ่ายเสียหายหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงที่ตกเป็นข่าวว่าจะเกิดผลอย่างไรกับพวกเธอเหล่านั้นบ้าง เพราะในบางครั้งการนำเสนอของหนังสือพิมพ์จะให้ชื่อ-นามสกุลจริงหรือรูปถ่ายที่สามารถบ่งบอกได้ว่าบุคคลที่อยู่ในข่าวนั้นเป็นใคร รูปแบบการนำเสนอแบบนี้จะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ที่ตกเป็นข่าว รวมไปถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ที่ตกเป็นข่าวด้วย ทั้งที่ในบางครั้งผู้ที่ตกเป็นข่าวนั้นเป็นผู้ที่ถูกกระทำ เป็นผู้เสียหาย แต่การนำเสนอของหนังสือพิมพ์ในรูปแบบดังที่กล่าวมาแล้วนั้นจะทำให้ผู้ที่ตกเป็นข่าวได้รับความเสียหายได้แม้ว่าจะเป็นฝ่ายที่ถูกก็ตาม

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนี้เอง ผู้วิจัยจึงได้สนใจที่จะศึกษาเรื่องการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์กับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับสตรี กรณีศึกษา เฉพาะหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก ในปี พ.ศ. 2548 ทั้งนี้เพื่อต้องการที่จะทราบว่าในปัจจุบันนี้การนำเสนอของหนังสือพิมพ์นั้นมีการคำนึงถึงเรื่องของสิทธิสตรีมากน้อยแค่ไหน ซึ่งจากสถานการณ์ดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวหน้า 1 กลุ่มสิทธิสตรีและผู้อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก ที่เกี่ยวกับการนำเสนอข่าวคุกคามทางเพศสตรี
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์และรูปแบบการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นกับสตรี

คำถามการวิจัย

1. ความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวหน้า 1 กลุ่มสิทธิสตรีและผู้อ่านเกี่ยวกับการใช้ผู้หญิงมาเป็นจุดขายในการพาดหัวข่าวนั้นอย่างไร
2. บรรณาธิการบริหารข่าวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการคัดเลือกข่าว มีหลักเกณฑ์และ รูปแบบในการพาดหัวข่าวอย่างไร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสร้างมุมมองใหม่ให้นักข่าวในการเขียนข่าวหรือการนำเสนอข่าวที่มีผู้หญิงมาเป็นส่วนหนึ่งของข่าว
2. เพื่อให้สื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีประโยชน์กับสาธารณะและเป็นสิ่งที่จะช่วยสร้าง-สรรค์สังคมให้เป็นสังคมที่ดี

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะการพาดหัวข่าวหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก ที่ตีพิมพ์เฉพาะปี พ.ศ. 2548
2. การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้อ่านข่าวหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณในเขตกรุงเทพมหานคร
3. การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการเลือกนำข่าวมาพาดหัวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก)
4. การวิจัยนี้จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของกลุ่มสิทธิสตรีที่มีต่อการพาดหัวข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก)

นิยามศัพท์

สื่อหนังสือพิมพ์ ในที่นี้หมายถึงหนังสือที่มีการนำเสนอข่าวสาร เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในสังคมให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงข้อเท็จจริงต่างๆ และหนังสือชนิดนี้ยังมีระยะเวลาการออกวางจำหน่ายที่แน่นอน ซึ่งหนังสือพิมพ์นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือหนังสือพิมพ์เพ่งปริมาณและหนังสือพิมพ์เพ่งคุณภาพ แต่ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณและหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพแทนคำว่า หนังสือพิมพ์เพ่งปริมาณและหนังสือพิมพ์เพ่งคุณภาพ

การพาดหัวข่าว หมายถึง การนำข่าวที่น่าสนใจมาไว้ในหน้าแรก และดึงดูดความสนใจโดยวิธีการใช้ตัวหนังสือตัวใหญ่ๆ การใช้คำพูดที่น่าสนใจหรือการใช้รูปภาพที่ดึงดูดสายตา

นักข่าว หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการหาข้อมูลข่าวสารต่างๆ เพื่อนำมาเขียนลงในหน้าหนังสือพิมพ์ และเป็นการกระจายข่าวสารต่างๆเหล่านั้นให้แก่ประชาชนทั่วไปรับทราบ

การคุกคามทางเพศ (Sexual Harassment) การล่วงละเมิดทางเพศที่เกิดขึ้นกับสตรี ไม่ว่าจะเป็นการล่วงละเมิดทางเพศในรูปแบบของการลวนลามทางกาย การใช้สายตา การพูดจา ส่อเสียด ฯลฯ

บรรณาธิการข่าวนิตยสาร หมายถึง ผู้ที่มีหน้าที่ในการพิจารณาคัดเลือกข่าวเพื่อนำมาขึ้นหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ ซึ่งในที่นี้ได้แก่ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก

กลุ่มสิทธิสตรี หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพหรือผู้ที่มีหน้าที่ในการช่วยเหลือหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องของสตรี

ผู้อ่าน หมายถึง ผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เดลินิวส์ คม ชัด ลึก

ความคิดเห็น หมายถึง มุมมองหรือแนวคิดของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือประเด็นในประเด็นหนึ่ง